

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 17727

Tarih : 04.05.2026

44417

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat KURUM tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 30.04.2026

İbrahim AKIN
İzmir Milletvekili

Ülkenin genelinde “kentsel dönüşüm” adı altında yürütülen yıkım ve yeniden inşaat süreçleri, ne yazık ki halkın barınma hakkını merkeze alan bir yaklaşımdan ziyade, yaşam alanlarının hızla metalaştırıldığı rant odaklı, halkın can güvenliğini ve halk sağlığını hiçe sayan bir sermaye birikim modeline dönüşmüştür. Bu süreçte inşaat sektörünün kâr odaklı pratiği; işçi sağlığını, halk sağlığını ve ekolojik dengeyi doğrudan tehdit eder bir boyut kazanmıştır.

Şehirlerin dört bir yanında, maliyetleri düşürmek adına hiçbir önlem alınmadan gerçekleştirilen yıkımlar sonucu ortaya çıkan fiziksel tehlike, asbest ve zehirli kimyasallar, solunan havayı, toprağı ve tüm doğal varlıkları telafisi imkânsız bir biçimde tahrip etmektedir. Halk sağlığı sorunu olarak görünen asbest boyutunun yanısıra kontrolsüz yıkımlar fiziksel olarak da tehlike yaratmaktadır. Son bir hafta içinde biri Ulus Meydanında diğeri Meclisimizin hemen yanı başında Güvenlik Caddesinde iki binada yürütülen usulsüz yıkımlarda felaketin eşiğinden dönülmüştür. Bu kontrolsüzlük ve cüret meselenin yalnızca bir çevre ve sağlık sorunu olmaktan çıktığının göstergesidir. Sahte raporlarla kendilerini var eden kuralsızlık ve denetimsizlik rejiminden beslenen kimi inşaat firmaları, yaşam alanlarını savunan yurttaşlara, mahalle dayanışmasını ören gönüllülere ve gerçeği haberleştiren gazetecilere karşı pervasız bir şiddet aygıtına dönüşmektedir. 29 Nisan 2026'da Ankara'nın merkezinde, Meclis'in hemen yanı başında tedbirsiz bir yıkımı kayıt altına alan gazeteci Aykut Alyanak'ın darp edilmesi, bu firmaların kendilerini hukukun ve halkın üzerinde gören cüretinin yalnızca görünür bir örneğidir. İnşaat firmaları bakanlığın ve belediyelerin görmezden geldiği, kulağının üzerine yattığı alanda mafyalaşmakta, halkı şiddet ve baskı ile yıldırmaya çalışmaktadır. Kentsel dönüşüm adı altında süren bu parsel parsel yıkımlar rant uğruna halkı evinden ve sağlığından etmektedir.

2011 öncesi yapılarda yoğun olarak bulunan kanserojen olan asbest, kentsel dönüşüm adı altındaki denetimsiz yıkımlarla her gün havaya karışarak halk sağlığını ve yaşam alanlarını doğrudan tehdit etmektedir. Buna rağmen teknik olarak imkansız olmasına rağmen Ankara gibi büyükşehirlerde bu oranın kâğıt üzerinde neredeyse “sıfır” gösterilmesi, bakanlık, büyükşehir belediyesi, ilçe belediyeleri, müteahhitler ve laboratuvarlar ekseninde ağır bir ihmal ve istismar zincirini gözler önüne sermektedir. Özellikle Meclis çevresinde, Ayrancı ve Kavaklıdere

civarında kentsel dönüşüm adı altında rant projeleri yapan firmaların iktidara yakın çevrelerce siyasi olarak korunduğu izlenimi haberlere konu olacak kadar alenileşmiştir.

Halkın barınma hakkını, can güvenliğini sermayenin inisiyatifine terk eden, şiddeti ve tehdidi bir yöntem olarak kullanan ve gün geçtikçe çeteleşen bu yapı büyükşehirlerin köklü mahallelerini birer kâr alanı olarak görmektedir. Buna karşılık yereli önemseyen, kamu yararını, ekolojik dengeyi ve toplumsal dayanışmayı esas alan, kapsayıcı bir kentleşme politikasının inşası acil bir zorunluluktur.

Bu bağlamda;

1. Ülke genelinde yürütülen bina yıkım süreçlerinde, havayı ve tüm doğal varlıkları asbest gibi ölümcül kimyasallardan korumak adına merkezi idare tarafından yürütülen denetim mekanizmaları nelerdir? Bu denetimlerin şirketlerin beyanlarına bırakılmayıp, bağımsız kurumlarca yapılması için bir çalışmanız var mıdır?
2. Son beş yıl içerisinde, yıkım faaliyeti esnasında halk sağlığı ve çevre güvenliği tedbirlerini almadığı, yasal mevzuatı ihlal ettiği tespit edilen kaç inşaat firmasına yaptırım uygulanmış ve kaçının faaliyeti durdurulmuştur?
3. Kentsel dönüşüm özelinde özel sektörün dizginsiz kâr hırsına ve kimi yerel yönetimlerin denetimsiz inisiyatifine terk edilmiş olan mevcut asbest söküm ve bertaraf uygulamalarını; kamu sağlığını, işçi güvenliğini ve ekolojik dengeyi merkeze alan, sıkı ve şeffaf bir Bakanlık denetimine dönüştürmek amacıyla hayata geçirmeyi planladığınız yapısal bir düzenleme bulunmakta mıdır?
4. Kâr hırsıyla hareket ederek yaşam alanlarını savunan yurttaşlara, mahalle dayanışması gönüllülerine ve kamuoyunu bilgilendirme görevini yürüten gazetecilere yönelik şiddet ve baskı uygulayan firma yetkilileri ve çalışanları hakkında ülke genelinde yürütülen hukuki ve idari işlemlerin dökümü nedir?
5. Şehirleri güvencesiz şantiyelere çeviren, kuralsızlığı ve şiddeti olağanlaştıran bu pratikleri; halkın sağlıklı çevrede yaşama hakkını merkeze alan ve doğaya dost bir yapıya dönüştürmek adına Bakanlıklarınızın hazırladığı yapısal bir eylem planı bulunmakta mıdır?
6. İnşaat ve yıkım süreçlerindeki denetimsizliği ortadan kaldırmak amacıyla; yerel yönetimler, meslek odaları ve mahalle dayanışma ağlarının karar alma ve denetleme süreçlerine etkin katılımını sağlayacak yasal düzenlemeler yapmayı planlıyor musunuz?